

Regionstyrelsens svar till revisionen avseende kvalitet i vårdstatistik

Beslutad 2023-12-07 § 247, av: Regionstyrelsen

Sammanfattning/bakgrund

Revisionen har genomfört en granskning avseende kvalitet i vårdstatistik. Granskningen syftade till att svara på om Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden har en tillfredsställande styrning, uppföljning och kontroll av att vårdstatistiken är korrekt och ändamålsenlig.

Revisionens sammanfattande bedömning är att Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden inte har säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll över kvalitet i vårdstatistik. Det baseras på att verksamheterna inom både Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden i stor omfattning saknar tid, kompetens, resurser och stöd för att kvalitetssäkra vårddata i den omfattning som krävs i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och regionens styrmodell.

Revisionen rekommenderar Regionstyrelsen att;

- *Ta fram ett sammanhållet dokument eller datastrategi för hantering, uttag och användning av vårddata samt hur regionen ska rikta sina resurser för utvecklingsarbetet.*
- *Se över organisationen och ansvarsfördelningen avseende datautveckling och hantering av vårddata.*

Revisionen rekommenderar Hälso- och sjukvårdsnämnden att;

- *Se över förutsättningarna för kompetens och stöd för att kunna ha en hög nivå av kvalitet i vårddata.*
- *Göra en översyn av arbetet med kvalitetssäkring av vårddata.*

Svaret till Revisionen kommer att ske uppdelat för Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden, men båda delarna utgör en helhet.

Sammantaget delar både Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden till fullo Revisionens bedömningar. Det har också redan innan granskningen identifierats som ett problem eller snarare flera olika problemområden. Det är också därför det har påbörjats och vidtagits en hel del aktiviteter och åtgärder för att förbättra kvaliteten på vårddatan samt hur ledningen ska kunna använda resultaten till prioriteringar och resursfördelning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING/BAKGRUND	1
1 REVISIONENS GRANSKNING.....	3
1.1 Resultat av granskningen	3
1.2 Revisionens rekommendationer	4
2 REGIONSTYRELSEN SVAR PÅ GRANSKNINGEN	5
2.1 Allmänt	5
2.2 Svar på rekommendationen att ta fram ett övergripande dokument eller datastrategi för hantering, uttag och användning av vårddata samt hur regionen ska rikta sina resurser för utvecklingsarbetet	6
2.3 Svar på rekommendationen att se över organisationen och ansvarsfördelningen avseende datautveckling och hantering av vårddata	7

1 Revisionens granskning

1.1 Resultat av granskningen

Revisionens sammanfattande bedömning är att Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden inte har en säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll över kvalitet i vårdstatistik. Vår bedömning baseras på att verksamheterna inom både Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden i stor omfattning saknar tid, kompetens, resurser och stöd för att kvalitetssäkra vårddata i den omfattning som krävs i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och regionens styrmodell.

Det framgår i granskningen att verksamheten önskar mer tid, kompetens och stöd samtidigt som stödfunktionerna behöver mer resurser. Data tas ut på olika sätt och vid problem och förfrågningar är det inte säkert att verksamheten har möjlighet att få det stöd de önskar.

IT-systemen är inte användarvänliga och håller på att bytas ut. Granskningen visar att många upplever bristande kvalitet, tillförlitlighet och ändamålsenlighet i den data som tas ut. IT-systemen är svåra att arbeta i och den data som tas ut överensstämmer inte alltid med verkligheten. Det saknas också vissa styrdokument, rutiner och riktlinjer. Det framgår inte hur regionen ska bedriva sitt arbete med datahantering, datauttag och dataanvändande. Det saknas också en prioritering för hur detta arbete ska bedrivas av verksamheten och stödfunktioner så som beslutsstöd och IT-avdelningen.

Regionen har inte heller en tillfredsställande organisering och ansvarsfördelning i form av ledningsorganisation, uppdragsbeskrivningar, befogenhet och mandat. Det framgår inte tydligt var ansvaret för övergripande vårddata finns. Återföring till nämnd är inte tillfredsställande och åtgärder har inte vidtagits i tillräcklig omfattning. Det finns inte några ärenden kring problematiken med bristande resurser hos verksamheten eller svårigheter med användandet av IT-systemen under de senaste åren

Nedan redovisas revisionsfrågor och bedömningen;

Revisionsfråga	Svar	Kommentar
Finns det en tillfredsställande styrning i form av datastrategi, rutiner eller riktlinjer?	Nej	Vi bedömer att regionen har vissa styrdokument för kvalitet i vårddata, men att dessa inte ger en tydlig vägledning om datahantering och prioriteringar.
Finns en tillfredsställande organisering och ansvarsfördelning i form av ledningsorganisation, uppdragsbeskrivningar, befogenhet och mandat?	Nej	Utifrån hur regionen har organiserat sin datautveckling och hantering i flera olika enheter, som inte har fysisk eller gemensam ledningsstruktur, finns risk för att möjliga samordningsfördelar uteblir. Vi bedömer därför att regionstyrelsen inte har en tillfredsställande organisering och ansvarsfördelning.
Finns det tillfredsställande förutsättningar i form av kompetenser och IT-stöd?	Nej	Vi bedömer att det inte finns tillfredsställande förutsättningar i form av tid, kompetens och stöd för att ha en hög nivå av kvalitet i vårddata.
Finns det en tillfredsställande kontroll, uppföljning och kvalitetssäkring av att den statistik som tas fram är ändamålsenlig och korrekt?	Nej	Vi bedömer att viss uppföljning och kontroll av vårddata har skett, men att denna inte har skett på ett systematiskt sätt och är därför inte tillräcklig för kvalitetssäkring i den omfattning som krävs i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och regionens styrmodell.
Vidtas åtgärder utifrån vad som framkommer av uppföljningen?	Nej	Vi bedömer att åtgärder inte vidtagits i tillräcklig omfattning.
Sker en tillfredsställande återföring till ansvarig nämnd?	Nej	Vi bedömer att återföringen till nämnd inte är tillfredsställande.

1.2 Revisionens rekommendationer

Revisionen rekommenderar Regionstyrelsen att:

- ta fram ett övergripande dokument eller datastrategi för hantering, uttag och användning av vårddata samt hur regionen ska rikta sina resurser för utvecklingsarbetet.
- se över organisationen och ansvarsfördelningen avseende datautveckling och hantering av vårddata.

Revisionen rekommenderar Hälso- och sjukvårdsnämnden att:

- se över förutsättningarna för kompetens och stöd för att kunna ha en hög nivå av kvalitet i vårddata.
- göra en översyn av arbetet med kvalitetssäkring av vårddata

2 Regionstyrelsen svar på granskningen

2.1 Allmänt

Regionerna och tidigare Landstingen har varit digitala sedan 1980-talet. Det finns således en stor mängd data att tillgå, men den måste vara strukturerad, bearbetad och tillgänglig för att kunna dra nytta av den.

I SOU 2020:19 God och Nära vård framgår att regionerna samlat saknar förmåga att beskriva och följa upp helheten av vårt hälso- och sjukvårdssystem.

Överlag behöver vården utvecklas mot att bli allt mer informationsdriven, vilket i praktiken innebär att tillgänglig data används för att fatta faktabaserade beslut. Det gäller såväl medicinska beslut som ledning och styrning.

Informationsdriven vård är att bedriva och utveckla vården så faktabaserat och patientcentrerat som möjligt genom att systematiskt nyttiggöra, med stöd av enkla och avancerade verktyg, all den data som finns – i egen verksamhet och över organisations- och ämnesgränser – för ökad effekt av vårdens insatser både som system och i det individuella patientmötet.¹

Kvalitet i vårddata består av flera olika delar såsom kodning av diagnoser, insamling av data, datalager med beslutsstöd samt analys av fakta och resultat. Alla delar måste fungera var för sig för att kunna följa och analysera den samlade bilden med korrekt fakta. De olika delarna kräver också var för sig sin egen logik, struktur, arbetssätt och förvaltning.

¹ Region Halland, Mål och budget för 2022-2026

2.2 Svar på rekommendationen att ta fram ett övergripande dokument eller datastrategi för hantering, uttag och användning av vårddata samt hur regionen ska rikta sina resurser för utvecklingsarbetet

Det har under hösten 2022 och våren 2023 bedrivits ett projekt syftande till att se över bland annat ansvar och roller, utvecklingsprocesser, behov av strategiska styrdokument, organisering, finansiering samt förvaltningsstyrning av IT-verktyg inom ramen för digitalisering. Projektet ska redovisa hösten 2023 slutsatser och rekommendationer.

En del i detta inbegriper behovet av olika styrande dokument samt eventuellt avsaknad av en digitaliseringsstrategi. Vad gäller förvaltningsstyrning är det en mycket viktig del av att förvalta IT-verktyg på rätt sätt samt inte minst utgöra en del av verksamhetsutvecklingen. I IT-genomlysningen 2019 pekades på behovet av att få till en samlad förvaltningsstyrning för att på ett bra sätt kunna stödja digitaliseringen. Det behovet kvarstår idag eftersom under pandemi-åren skedde inga aktiviteter för att skapa en gemensam produktportfölj för regionens alla IT-verktyg. Det kommer också redovisas i projektet enligt ovan.

En annan viktig del i använda vårddata är inom ramen för Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbetet (SOFS 2011:9). Den innehåller olika delar såsom; processer och rutiner, riskhantering, avvikelser och klagomål, samverkan mellan vårdgivare, systematiskt förbättringsarbete samt punkten egenkontroll. I punkten egenkontroll kan följande delar ingå,

- Jämförelser av verksamhetens resultat med uppgifter i nationella och regionala kvalitetsregister enligt 7 kap. patientdatalagen (2008:355)
- Jämförelser av verksamhetens resultat dels med uppgifter i öppna jämförelser, dels med resultat för andra verksamheter
- Jämförelse av nuvarande resultat med tidigare resultat
- Målgruppsundersökningar
- Granskning av journaler, akter och annan dokumentation
- Analys av uppgifter från patientnämnd
- Inhämtnade av synpunkter från revisorer och intressenter²

Under våren 2023 genomfördes en GAP-analys med en subjektiv bedömning om Region Jämtlands Härjedalens läge efter levnad av SOFS 2011:9. Vi kan konstatera att vissa områden är tillfyllest medan andra har förbättringspotential. Ett sådant område är att på ledningsnivå redovisa kvalitet och resultat av våra processer. Detta för att kunna utifrån ett faktabaserat underlag prioritera och fördela resurser på bästa sätt. Det gjordes tidigare före pandemin, åtminstone nationella jämförelser. Brist på resurser är ett skäl, men inte den enda.

I skenet av analysen ska regionen genomföra en utredning med följande syfte; Beskriva hela processen enligt lagkravet och med alla ingående delar såsom delprocesser i 2011:9 samt

² SOFS 2011:9

eventuella brister och behov. Se över ansvar, roller, organisation och arbetssätt för att bättre kunna förvalta och utveckla Regionens ledningssystem för kvalitet i vården. Uppdraget ska slutredovisas i juni 2024. Att beakta i uppdraget är den granskning som regionens revision med stöd av KPMG genomförde 2017 samt även andra granskningar från andra regioner.

En mer utförlig redogörelse för identifierade delar i GAP-analysen/egenkontroller samt redan vidtagna beslut och åtgärder återfinns i Hälso- och sjukvårdsnämndens svar.

Ett annat steg som regionen ska starta upp med är utveckling av en informationsdriven vård. Här har regionerna kommit lite olika långt, men en region som kommit långt och är i drift är Region Halland. De har tillsammans med bland annat Högskolan i Halmstad och Harvard Medical School utvecklat ett beslutsstöd som bygger på evidensbaserade fakta med stöd av samnyttjande av data och syftet är att kunna göra prediktiva analyser och därmed precisionsmedicin som möjliggör säkrare diagnostik, effektivare behandlingar, färre vårdskador och ökad överlevnad d v s rätt insats till varje enskild patient i rätt tid.³

Region Jämtland Härjedalen avser att arbeta i samma riktning och har sökt medel till en förstudie kopplat till informationsdriven vård och med stöd av Region Halland. Svar väntas inom kort, men förhandsbeskedet är positivt. Här är tidsperspektivet 2028-2030 för en full implementering i likhet med Halland.

2.3 Svar på rekommendationen att se över organisationen och ansvarsfördelningen avseende datautveckling och hantering av vårddata

I det i kapitlet ovan nämnda projektet att se över bland annat organisering har projektet också kommit till den slutsatsen att organisationen behöver bli tydligare och mer homogent sammanhållen samt även klargörande av ansvar och roller. Det inkluderar även hantering av vårddata och ansvarsfördelning. När det gäller hantering av vårddata måste verksamheten vara delaktiga i beställning, kontroll och framtagande av vårddata.

En översyn görs också av Regiondirektören angående den organisatoriska strukturen för utveckling och digitalisering. Den nya organisationen är tänkt att träda i kraft under 2024 och syftet är att stärka digitaliseringen som en del i att lösa utmaningen med kompetensförsörjningen samt även omställningen till God och Nära vård.

Som underlag till Regiondirektörens förslag ligger också rekommendationerna från projektet verksamhetsutveckling med digitala verktyg.

³ En handbok i informationsdriven vård. AI Sweden med Vinnova, Region Halland, Högskolan Halmstad, SKR samt Karolinska universitetssjukhuset 2021